

Na Triglav!

Spisal Ljudevit Stiasny.

Govorilo je mikaló tudi tebe, ljubi mladi bralec, da bi bil tudi ti enkrat tam gori visoko na Triglavu*) ter gledal tako daleč, daleč! Toda premlad in preslaboten si še za tako dolgo in težavno potovanje. Pojdi vendar saj v duhu z menoj, da se prepričaš, kako se hodi na Triglav in kaj se vidi tam gori!

Bilo je krasno poletno jutro, ko sem korakal iz Lesec na Bled. Na nogah sem imel težke, gorske čevlje, a v rokah dolgo, okovano palico. Na hrbtu pa me je tiščal nahrbtnik z razno jedjo, pijačo, toplo suknjo i. t. d. Na Bledu sem sedel v poštni voz, ker je štiri ure hoda do Bohinjske Bistrice. Od tu jo korakam v eno uro oddaljeno Srednjo vas.

Tu se prične prava pot na Triglav, kar nam pove napis na tabli blizu šolskega poslopja: »Pot na Triglav, 12 ur hoda«. Najamem si torej vodnika, ker je nevarno hoditi samemu po gorah, kdor prav dobro ne pozna poti.

Po obedu se napotiva na goro. Oddam svojemu vodniku nahrbtnik in še suknjo, in hajdi dalje! Pot je precej strma, in kmalu se začnem potiti. Prav vesel sem bil torej, ko sva prišla na malo planino. Veselo so žvenketali tu zvonci pasočih se krav. Na planini so tudi nekatere planinske kočé, v katerih bivajo poleti pastirji. Napotiva se v eno in tu dobiva prav dobrega mleka.

Da naju vendar ne prehití noč, hitiva dalje na goro. Vedno višje in višje sva prihajala. Med potjo sem trgal razne planinske cvetice, med temi rdeči čres, tu dalje višje med skalovjem tudi snežnobebe pečnice.

Solnce se je nagibalo že k zatonu, ko sva prišla na Velo polje. Tu je večja planina z nekaterimi planinskimi kočami. Tu stoji tudi »Vodnikova kočá«. Da zamorejo hribolazci prenočiti na gorah ter da se odpočijejo na težavnih potovanjih po gorah, postavljajo planinska društva na višje ležečih krajih planinske kočé. To kočó pa je imenovalo »Slovensko planinsko društvo« prvemu slovenskemu pesniku Valentinu Vodniku v spomin in čast. Valentin Vodnik je namreč, ko je župnikoval na Koprivniku pri Srednji vasi, rad pohajal na gore.

Ustanoviva se torej v kočí ter si skuhava večerjo. Po večerji greva še malo pogledat v sosednje kočé. Pastirji so ravno prignali govedo domov s pašé. Planšarice na to pomolzejo krave ter prineso potem mleko v siranico. Sirar tu nareja iz mleka velike hlebe sira, katere potem razpošílajo v bližnje in daljnje kraje. Tu se je nabralo zvečer mnogo pastirjev in planšaric. Povpraševali so nas, kaj je kaj novega v dolini in po svetu, saj žive tu takorekoč ločeni od vsega sveta. Pripovedovali so si tudi razne pripovedke. Končno pa pride planšarica, ki jo je hudo bolet zob. Pastirji ji svetujejo to in ono, toda ona jim odvrne, da je že vse poskusila, a brez uspeha. »Pojdi sem«, ji reče nato hudomušni pastir, »hočem ti zagovoriti zob, in odleglo ti bo«. Planšarica mu res verjame, da zna zagovarjati, in gre k njemu.

*) Triglav je visok 2864 metrov.

»Govori torej za menoj!« ji ukaže pastir: »Menè hudo zob boli!«

»Mene hudo zob boli!« ponovi planšarica.

»Reci dalje: Mene že manj zob boli!« nadaljuje pastir.

»Mene že manj zob boli!« govori za njim ona.

»Zdaj me pa nič več ne boli!«

»Zdaj me pa nič več ne boli!« ponavlja za pastirjem planšarica, ne da bi kaj mislila.

»No, kaj pa potem tožiš, da te boli zob?« konča pastir.

Glasi smeh se je čul po koči, a tudi planšarica je jenjala vzdihovati.

Nekoliko časa še ostaneva v koči, potem pa se podava v planinsko kočo, da se odpočijeva za nadaljnjo težavno pot.

Drugo jutro vstaneva rano. Skuhava si zajutrek, potem pa dalje na goro! Bilo je krasno poletno jutro, in ne meglice ni bilo na nebu. Pot je držala vedno višje in višje. V Srednji vasi sva zapustila rodovitno polje ter hodila potem dalje po pobočju gore v senčnatih gozdih. Semtertja so bile planine, na katerih je rasla trava. Kolikor višje pa sva stopala, tolikor manjša so bila drevesa. Končno pa sva videla le grmovja in zveržene borovce. Ko sva pa prišla še višje, so izginili še ti, in končno ni bilo o rastlinstvu nič več sledu. Hodila sva po samem skalovju.

Kolikor višje stoje namreč kraji, tolikor poševneje padajo solčni žarki na zemljo in tolikor manj ogrevajo zemljo. Kjer pa je premalo solčne toplote, tam ne more uspevati rastlinstvo.

Spotoma sva opazovala razne gore, a pred seboj sva imela Triglav. Tu se šele najbolj vidi, da ima Triglav tri vrhunce.

Črez nekoliko ur sva prišla na Kredarico, kjer stoji zopet kočica »Slovenskega planinskega društva«. Ta kočica stoji najvišje v vseh slovenskih pokrajinah, saj je od tu le eno uro hoda do vrha Triglava.

Tu sva uživala na vse strani krasen razgled. Bilo je vendar tu gori precej mrzlo, zato se podava v kočico, ki je urejena najudobneje.

Zraven kočice je tudi kapelica. Tu notri se napotiva, da se okrepečava v molitvi za nadaljnjo precej nevarno pot na vrhunec Triglava. Treba je precej hladnokrvnosti za taka potovanja. Marsikaterikrat zadostuje le en napačen korak, da se prekopicne človek v globočino. Posebno je nevarno, ako potnika prehitijo v gorah vihar. Pot drži tudi mnogokrat ob strmih prepadih. Tu se rado potniku, ki redko hodi na gore, zvrtili v glavi.

Malo dalje od kočice na Kredarici se spenja strma stena Malega Triglava. Spodaj pustiva palici ter začneva plezati po steni. V njo so vsekane vendar semtertja stopnice, in poprijemlješ se lahko na nevarnejših krajih za železne kline. Tako prideš skoro brez nevarnosti na Mali Triglav. Od tu se mora zopet nekoliko nizzdoli do grebena, ki je med Velikim in Malim Triglavom. Tu je bila nekdanj najnevarnejša pot. Na levo in desno je namreč globoko brezdno, a na grebenu je bilo poprej jako malo prostora. Vrhutega je bil tako strm, da so hribolazci jahaje prekoračili ta prostor. Sedaj je vendar v skalo vsekana steza. Ob kraju je pa napeta celo železna vrva, za katero se vsak lahko prijemlje.

Dasiravno je bila ura že skoro 10, je bilo tu gori še jako mrzlo. Vlekel je namreč jako mrzel veter. Posebno me je zeblo v roke, s katerimi sem se prijemal za mrzle železne kline in skale. Nekolikokrat sem torej počival v kakem zatišju ter si ogreval roke v žepu.

Veter je že zaradi tega tu mrzlejši, ker so malo spodaj v jarkih velika snežena polja. Pač je meja večnega snega šele na vrhuncu Triglava, toda tam gori ga navadno vročega meseca velikega srpana ni. Tu gori pada namreč le suh in droben sneg. Tega popiše veter v nižje jarke, kjer se ga namete zopet mnogo metrov visoko. Toliko ga je, da ga sonce ne more nikdar stajati.

Ko plezava torej po strmih steni na Veliki Triglav, greva še malo v »Staničevo zavetišče«, ki je vsekano v skalo malo pod vrhuncem. Tu notri išče vsak zavetišča, kogar prehitni nevihta na Triglavu. Imenuje se »Staničevo zavetišče« v spomin in čast Staniču, pisatelju na Goriškem, ki je bil tudi sloveč slovenski hribolazec.

Od »Staničevega zavetišča« do vrha ni daleč. Ker pa je pot strma, se začneva zopet potiti. Na vrhu pa je vlekel zopet kaj mrzel veter. Podava se torej takoj v »Aljažev stolp«, kjer sva bila zavarovana pred vetrom.

Iz »Aljaževega stolpa« sva uživala prekrasen razgled, ki se odpira tu potniku na vse strani. Na zahodu se razprostira Primorsko, a dalje se biseri v solncu Adrijansko morje. Tudi se vidi del Italije ter nekatere koroške in tirolske gore. Proti jugu ogle-

dujeva Kranjsko, tja doli gledava proti Hrvaškemu. Proti vzhodu štrle k nebu Karavanke in dalje Savinjske Alpe. Proti severu mejijo pa obzorje severne koroške in severne štajerske gore. Nekatere izmed njih so višje kakor Triglav. Pokrite so z večnim snegom. Ker so pa jako daleč, se nam vidijo le nizke.

Bližnjo okolico opazuješ še lažje zunaj »Aljaževega stolpa«. Tudi ta je tako krasna, da prešinja ta lepota človeku dušo. Nehote se spominja vsak Onega, ki je vse to ustvaril.

V »Aljaževem stolpu« sta knjigi, v kateri se vpisujejo hribolazci, katerim se je posrečilo prilezti na Triglav. Tu beremo imena potnikov, ki so došli s Kranjskega ter iz bližnjih dežel. Mnogo jih je pripotovalo sem iz daljnjih krajev. Tudi ti jako hvalijo prelepi razgled s Triglava ter naše krasne slovenske gore.

Ljubi torej tudi ti, dragi moj mladi bralec, ki si sin slovenskih pokrajin, našo krasno slovensko domovino!

»Aljažev stolp«, ki ga vidimo tu naslikanega, je postavil neumorni župnik Jakob Aljaž iz Dovjega. Ta vam je po imenu gotovo že znan po svoji »Slovenski pesmarici«, katere II. zvezek bo izdala letos naša prekoristna družba sv. Mohorja v Celovcu.

Težko sem se ločil od tega krasnega razgleda ter se podal zopet po prejšnji poti v kočo na Kredarici. Tu se okrepcava, potem se pa podava po drugi poti v Mojstrano pri Dovjem. Ta pot je namreč bližja, čeprav bolj strma. Največ hribolazcev si izvoli to pot.

Pot je bila začetkoma precej težavna, ker drži po nekaterih sneženih poljih. Pri »Dežmanovi koči« pa se napotiva navzdol v dolino Vrata. Po triurni trudapolni hoji prideva v dolino, kjer se ustaviva nekoliko časa v »Aljaževi koči«. Težavno potovanje po strmih pobočjih in mimo smelih prepadov je končano. Od tu naprej se potuje po pašnikih in senčnatih gozdih skoro po planem. Spotoma si ogledava tudi prekrasni slap Peričnik, a uro pozneje sva v Mojstrani.

Od tu na bližnjo postajo v Dovje ter z vlakom domov! Jako zadovoljen sem se vračal. Saj sem užival krasen razgled na najvišji gori na Kranjskem na Triglavu, ter prepotoval lep del naše mile slovenske domovine.

Ako je zanimalo, ljubi mladi bralec, to potovanje tudi tebe, ti opišem drugič zopet kaj novega bodisi iz naših ali iz tujih krajev.

Za god.

„Lila, lala,
lila, lala,
jutri bo pa mamin god!“

Aj, tako je pela mala
zlatolasa Milica,
ko je pisane cvetice brala
ob potočku srebrnem . . .

„To se bode radovala
moja ljuba mamica,
ko ji bodem šopek dala
in čestitala lepó . . .“

Zmagoslav.

